

Forsamlet om **MOR & BARN**

Et internationalt felt af forskere og praktikere mødtes i juni til kongres i Edinburgh. Den faglige viden om småbørnspsykologi blev ført up to date – og fremtidige veje stukket ud.

Er det ikke fantastisk?! Nu kan man se på en MRI-hjernescaning, at en mors respons på den to uger gamle baby bliver svagere, hvis hun har uforløste traumer fra sin egen opvækst. Eller at depressive mødre har mindre aktivitet i strukturer, som har med lystfølelse at gøre. At mødre, der har født ved kejsersnit, producerer mindre oxytocin to-fire uger efter fødslen. Eller at et mentaliseringsprogram for mødre rent faktisk gav højere aktivitet i den gruppe områder i hjernen, der er forbundet med sensitivitet! Resultater serveret for første gang frisk fra ovnen af en forpustet forsker for et begejstret auditorium.

800 af verdens førende forskere, psykologer, psykiatere og klinikere mødtes 14.-18. juni 2014 til World Association of Infant Mental Health Congress i Edinburgh. Det sværeste var at vælge præsentationer fra et stopfyldt katalog på 200 sider med fem sessioner pr. side, så det vrimlede med stålsatte mennesker med en poster under armen.

Hvad tegner sig så i fremtidens småbørnspsykologi efter de bevægende forelæsnings til minde om arven efter Daniel Stern?

Trends og hotte nyheder

Det, jeg før har kaldt vertikal validitet, er stort set blevet praktisk muligt: at man samtidig måler babyers samspil med omsorgsgivere på flere niveauer – genetisk og neurologisk mikroniveau, på forestillingsplanet, på adfærdsniveau hos henholdsvis omsorgsgiver og barn, i relationen mellem dem, i gruppen og i kulturen. Så man ikke længere definerer barnet enøjet ud fra et enkelt niveau, men finder

de fælles mønstre på alle niveauer – fx at en bestemt handling udløser både genetisk, neural, forestillingsmæssig og adfærds-/samspilmæssig aktivitet, og et overordnet mønster tegner sig. Diagnostik bliver hermed et spørgsmål om at vurdere det samlede aktivitetsmønster, som fx et smækkys udløser på alle niveauer.

Den trend er ved at føre til en teoretisk sammensmeltning af discipliner og vil forhåbentlig samle det virvar af måleredskaber og diagnoser, vi bruger i dag, til en mere helhedsorienteret forståelse. Den kan fx med tiden give behandlere en sandsynlighed for, at sproglig eller adfærdsmæssig intervention vil påvirke både fysiologi og psyke (en grænse, som i øvrigt efterhånden også er svær at drage).

En hot ny disciplin er epigenetik – det at generne er stabile, men at fx en mors adfærd kan bestemme, om de skal tænde eller slukke for dele af hjernens udvikling. Der tegnede sig et omrids af, at børn fødes med en samlet genetisk parathed til at tænde juletræskæden af genetiske aktiviteter i hjernen, og at mødres adfærd skifter med barnets udvikling, når nye dele af kæden skal sættes i gang med en adfærdsmæssig ”nøgle”.

Det var i den forbindelse meget tydeligt, at slagsmålenes tid er forbi. Psykoanalytikere, neurologer, genetikere og tilknytningsteoretikere samarbejder – et fund relateres med det samme nysgerigt til, hvad andre discipliner har at sige om det. Hvad der bliver stående, er at tilknytningsteorien, Strange Situation, og det afledte mentaliseringsbegreb er en fælles akse for mange forskningsdesigns og interventionsprogrammer.

>

> Markante rolleskift

Kæmpeauditoriets stole var ikke nok, så deltagerne sad også på skødet af hinanden i sidegangene, da psykiateren Charles Zeanah og hans kolleger fremlagde 8- og 12-års-efterundersøgelserne af de rumænske børn, der blev adopteret fra elendige miljøer i toårsalderen. Deres forskning kan fortælle os ikke blot om adopterede, men i hvilken grad det er muligt for børns hjerne at komme sig på forskellige områder efter deprivation og maltreatment, og hvor lang tid det tager.

Ét eksempel: De frontale og højere kognitive områder vokser over tid på grund af adoptionens positive effekter, mens den underliggende grå substans ikke reagerer på et bedre miljø. At tætheden og ensartetheden i nervefibrene i det limbiske system heller ikke responderede i mere positiv retning. Sammenholdt med andre resultater så man derfor et generelt catch up, og at børnene modnedes ud af mange diagnosekategorier og fik bedre impuls-kontrol, men at mange blandt andet havde problemer med følelsesmæssig modning, hukommelse og planlægning af handlinger. At drenge på mange områder rammes langt hårdere af deprivation. De positive effekter af forbedret miljø indtræder først neurologisk set fra otteårsalderen – recovery tager år, ikke måneder!

Behandling ses som et samarbejde, hvor baby, forælder og behandler på skift bliver hinandens guider og medkonstruktører

Et andet markant rolleskift sker i forholdet mellem behandler, barn og forældre. Behandling ses som et samarbejde, hvor baby, forælder og behandler på skift bliver hinandens guider og medkonstruktører, og de tilhørende krav, det stiller til behandlerens evne som den ansvarlige samskabende procesleder. Tilknytnings-teoriens snævre mor-/barn-fokus skifter gradvist hen mod spørgsmålet om, hvordan man skaber den trygge gruppe, og hvordan man socialpsykologisk arbejder med de traumer, der opstår i kølvandet på børns mange voksenskift i byer, og de mange tab, som migration medfører.

Fra den globale scene

Det globale samarbejde er snart daglig praksis: Fem modige kvinder fra Yale og Stellenbosch Universitetet i Sydafrika har fundet sammen i et forskningsprojekt, hvor de træner mentalisering med psykisk syge nybagte mødre i Johannesburgs værste slumkvarterer. Det står i skarp modsætning til, hvad næsten alle deltagere kan berette om deres vilkår: at funding og statslig støtte bliver mindre, og at mange unge psykologer og andre faggrupper er arbejdsløse især i Sydeuropa.

En anden globalt orienteret præsentation var jeg selv med i – sammen med Pittsburgh University Office of Child Development, som er et stort forskningscenter med interventionsprogrammer i alverdens lande. Sessionen var en tredelt præsentation af vores arbejde med at redigere specialnummeret af *J. of Infant Mental Health: Global Research, Practice and Policy Issues in the Care of Infants and Young Children at Risk*.

Psykologiprofessor Robert McCall præsenterede forskningen i udsatte anbragte og forladte børn, herunder at der faktisk ikke er belæg for, at familiepleje i udviklingslande er bedre end institutioner, men at den afgørende faktor er, om omsorgsgivere kan skabe stabile sociale/emotionelle relationer – et forhold, der nok kan give overvejelser til den hjemlige debat om institution contra familiepleje. Professor Christine Groark beskrev de mange forfatteres programmer fra Kazakhstan til Chile, og opsummerede fem krav til vellykkede interventionsprojekter.

Jeg selv præsenterede www.fairstartglobal.com og blev kontaktet af utallige undervejs i konferencen, der mangler et instrument til træning af personalegrupper i tilknytning på deres eget sprog.

En drøm ville være, om vi herhjemme eller i hvert fald på skandinavisk grund kunne trække på vores mange dygtige psykologer (og måske beslægtede faggrupper) og sætte en international konference op: *Scandinavian Child Psychology – Research and Practices with High Risk Children and Families*. Et kæmpe arbejde, det ved jeg godt, men med EFPA i ryggen og fondsmidler til at lette økonomien ... ■

Niels Peter Rygaard, *cand.psych.*, FairstartGlobal

REFERENCER

Stellenbosch, A.B.; Voges, J.Y. et al.: *Parenting from the Inside Out (PIO) as a therapeutic model in an outpatient setting in in South Africa*. Presentation WAIMH 2014 Edinburgh Congress.

McCall, R.B.; Groark, C.J.; Rygaard, N.P. eds.: *Special Issue: Global Research, Practice, and Policy Issues in the Care of Infants and Young Children at Risk*. March/April 2014, Vol. 35, Issue 2, p. 87-191. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/imhj.2014.35.issue-2/issuetoc>.

Swain, J.: *Infants on the Parental Brain – Coordinated Brain Imaging, Psychological and Behavioral Studies*. Plenary Lecture WAIMH 2014 Edinburgh Congress.*